

ISBN: 978-625-7587-32-7

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 507

Roman

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Dizi Editörü

Aykut Ertuğrul

Yayıma Hazırlayan

Sevdağül Kasap

Düzeltili

Ayşe Nur Rana

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Temmuz 2021
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 49619

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Seçil Ofset 100. Yıl Mahallesi

Matbaacılar Sitesi 4. Cadde No: 77

Bağcılar - İstanbul

Sertifika No: 44903

Tel: 212 629 06 15

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Hicran

Ahlaki, Hissi ve
Hüzn-engiz Bir Sergüzeşt

Açıklamalı Orijinal Metin ve Günümüz Türkçesi

Â Y A N Z A D E N A M I K E K R E M

HAZIRLAYAN
SERDAR SOYDAN

KETEBE

Ayanzade Namık Ekrem Bey

1878 yılında, Şanlıurfa, Birecik'te doğdu. Ortaokulu Birecik'te, liseyi Halep'te okudu. Mühendishane Mektebi'ne girdiyse de yükseköğrenimi Darülmualimin-i Aliye'de tamamladı. Pek çok lisede matematik öğretmenliği yaptı. *Yeni Yazı* gazetesini çıkardı. Erzurum, Van ve Bitlis'te müfettiş olarak görev yaptı. 1917'de görevi gereği bulundu Kerkük'te tifoya yakalanarak öldü.

Kitapları: *Bahar-ı Edep* (1905), *Zevâhir-i Pejmürde* (1905), *İnkılâp* (1908), *Yadigâr* (1909), *Zafer-i Hürriyet* (1909), *Osmanlı Ordusuna 10 Temmuz Hatırası* (1909), *Hicran* (1910) ve *Şiir-i Hakikat* (1914).

Serdar Soydan

İstanbul'da doğdu. Sinema-TV ve ardından Türk Dili ve Edebiyatı eğitimi aldı. Editörlük, senaryo yazarlığı yaptı, yapıyor. Gazete ve dergi koleksiyonlarını tarayarak pek çok konuda belli bir birikime sahip oldu. Nahid Sırrı Örik, Suat Derviş, Peyami Safa, Bilge Karasu ve Mahmut Yesari başta olmak üzere pek çok yazarın külliyatına önemli katkılar sundu. Araştırma yazıları *K24*, *Kitap-lık*, *Sanat Kritik* gibi mecalarda yayınlanıyor.

Romanlar Çağında Yazılmış Bir Mesnevi yahut “Manzum Bir Roman”

Osmanlı Edebiyatı'na romanın Tanzimat Dönemi ile girdiği söylenir. Bu, kastedilen Batılı anlamda bir anlatı anlayışı olsa bile sorgulanması gereken bir yargıdır. Çünkü Osmanlı'da tahkiyeli eserlerin, yani bir şeyleri anlatan, hikâye eden manzum ya da mensur anlatıların tarihi çok daha önceye dayanmaktadır. Ve farklı dönemlerde kaleme alınmış farklı eserler incelendiğinde Osmanlı tahkiye geleneğinde önemli değişimlerin yaşandığı, dahası bu değişimler ışığında on sekiz ve on dokuzuncu yüzyıl anlatıları ile Tanzimat Dönemi romanları karşılaştırıldığında Tanzimat Dönemi romanlarının bazı açılardan bu anlatıların devamı sayılabileceği görülecektir. Örnek bir okuma olarak, Haluk Gökalp'in *Eski Türk Edebiyatı'nda Manzum Sergüzeştname*ler adlı çalışmasında ele aldığı eserler yapı, konu ve anlatım teknikleri açısından dikkate alındığında bu değişim ve devamlılığın görülmesi kolaylaşır.

Batılı romanın Osmanlı Edebiyatı'na girmesi ve yaygınlaşması akşamdan sabaha olmasa bile, bu tür yaygınlaştığında yahut Osmanlı Edebiyatı bu türü bünyesine kabul ettiğinde önemli

bazı kırılmaların yaşandığı da görülür. Aruz vezni ile beyitler halinde yazılan, aa bb cc şeklinde kafiyelendirilen Osmanlı tahkiye geleneğinin en önemli taşıyıcısı mesneviler, yerlerini kısa bir süre içinde romanlara bırakmıştır. Bu yeni tür, düzyazı olması ve yazarını başka herhangi bir kurala tabi kılmaması açısından çekici olmuştur sanırım.

İşte, *Hicran*'ın önemi yahut garabeti burada yatmaktadır. *Hicran*, romanın yaygınlaşıp mesnevilerin yerini aldığı bir dönemde, hem de bu dönemin başında da değil, romanın neredeyse edebi üretimi domine ettiği bir yılda, 1899'da yazılmış, büyük oranda manzum bir eserdir. Kafiyelenişi dikkate alındığında bir mesnevi, konusu gereği bir sergüzeştname dir. Eseri kaleme aldığı 21 yaşında, gencecik bir adam olan Âyanzade Namık Ekrem böyle bir eseri nasıl bir itki ile yaratmıştır acaba? Bir roman değil de, büyük oranda manzum bir tahkiyeli eser, bir mesnevi yazmak nereden aklına gelmiştir? Dahası her gün yeni romanların yazıldığı, basıldığı, okuyucu ile bulunduğu, yani düzyazı romanların yazma ve okuma kültürünü büyük oranda belirlediği bir dönemde yazılan *Hicran*, bu durumdan nasıl etkilenecektir?

Âyanzade Namık Ekrem'in eseri, içeriğinden pazarlanışına kadar bu durumu, bu iki aradılığı yansıtır. Kökleri çok eskilere dayanan güçlü bir mesnevi geleneğine yaslanması ile artık romanların hükmünün geçtiği bir dönemde yazılması, eserin biçimini, içeriğini belirler büyük oranda. Yunus Ayata'nın *Âyanzade Namık Ekrem: Hayatı, Sanatı ve Eserleri* adlı doktora tezinde alıntılıdığı 17 Mayıs 1910 tarihli *Avam* gazetesinde çıkan bir ilanda eser "manzum roman" olarak tanımlanmaktadır bu yüzden. Yani mesnevilerin "manzum romanlar" olarak görüldüğü, tanıtıldığı bir zamanda geçmektedir hikâyemiz.

İsmail Safa esere yazdığı takrizde *Hicran*'ı okurken kâh Fuzuli'yi, kâh Abdülhak Hamit'i okuduğunu sandığını belirtir. Biri Tanzimat öncesi klasik şiirin, diğeri Tanzimat sonrası şiirin ustası olan iki şahsiyetin bir arada anılması tesadüf olabilir mi?¹

Sonra eserin teknik özellikleri; anlatıcı sesinin değişimleri, iç konuşmalar, nesir-nazım karışık yazılışı, yer yer yine Tanzimat Dönemi ile milatlandırılan bir türü, tiyatro metinlerini andırışı, ara başlıkları, bölümlendirmeleri... Eser tüm bu açılardan incelenmesi gereken bir hüviyete sahiptir.

Âyanzade Namık Ekrem'in 1899 tarihinde kaleme aldığı *Hicran*, tüm eksiklerine rağmen edebiyatımızdaki önemli bir dönüşümün göstergesidir. Mesnevilerden romanlara evrilişin, iki tür arasındaki sürekliliğin belki, bir başka okuma ile kırılışın... Bu anlamda *Hicran*, Osmanlı edebiyatının zenginliğidir.

Serdar Soydan

1 Tesadüf olamaz belki ama bir şanssızlık olabilir. Çünkü *Hicran*'ın muzır bulunup 1899'da basılmaması, dahası on yıl kadar kaybettirilmesi hususunda "görünen sebep" eserin Abdülhak Hamit'in eserlerine benzer oluşudur. Sansür görevlisi Namık Ekrem'e şöyle anlatır bu durumu: "Beyim, kitabınız muzırdır! Abdülhak Hamit'i taklit etmişsiniz! Tezer kılıklı yazmışsınız! Bu gibi eserlerin neşri şiddetle memnudur, bilmez misiniz? İşte size nüsha-ı evveli, bunu da hemen yırtınız, neye yarar çünkü?" Görünen sebep budur. Ancak Abdülhamit dönemi içinde sansürden geçen eserde yer alan "Jurnalci" ve "Jöntürk" kelimeleri de bu yasaklanmada esas olmuş olabilir. Eserin tarihçesini kaleme alan Namık Ekrem sayesinde tüm bu süreci, eserin sansüre gitmesini, bekleyiş sürecini, yasaklanışını, kayboluşunu, yeniden bulunuşunu biliyoruz, ne mutlu! (Dipnotlar, aksi belirtilmediği sürece yayıma hazırlayanındır.)

HİCRAN

**Ahlaki, Hissi ve
Hüzn-engiz Bir Sergüzeş**

AÇIKLAMALI
ORİJİNAL METİN